

عوامل مؤثر برای فعال کردن اقتصاد خلاق

بابک نصیری قرقانی^۱، امین پیرمحمدزاده^۲

^۱عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب دانشکده مدیریت، babak_nasiri46@yahoo.com

^۲مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب دانشکده مدیریت، Pmz.university@gmail.com

چکیده

اقتصاد خلاق یک موتور حیاتی و در حال توسعه از رشد و اشتغال در بسیاری از کشورها است. اقتصاد خلاق در حال تبدیل شدن به یک نیروی کلیدی در کارآفرینی و نوآوری و همچنین کمک به افزایش توسعه اجتماعی و اشتغال است. هیچ نیروی تعیین کننده‌ای به تنهایی اقتصاد خلاق را رو به جلو تحریک نمی‌کند اما مشترکات بسیاری در قطب‌های خلاق وجود داشته دارد. اقتصاد خلاق تنها یک ابر شاهره نیست بلکه تعداد بیشماری از خط‌مشی‌ها و راهکارهای محلی متفاوت است که در شهرها و مناطق مختلف کشورهای در حال توسعه یافت می‌شود.

در این مقاله پنج عامل؛ نقاط قوت محلی، توانمندسازهای فناوری، کارآفرینان الهام بخش، نقش دولت‌ها و قدرت مکان که سیاست‌گذاران باید در سیاست‌گذاری‌های خود برای رشد اقتصاد خلاق آن‌ها را در نظر بگیرند همراه با نمونه‌های مورد بررسی قرار گرفته‌اند. می‌توان گفت این پنج عامل یک چارچوب کلی برای به حداکثر رساندن سهم اقتصاد خلاق در توسعه و رشد اقتصادی است. کلید واژه- اقتصاد خلاق، کارآفرینی، اشتغال، توسعه اجتماعی

مقدمه

اقتصاد خلاق یک موتور حیاتی و در حال توسعه از رشد و اشتغال در بسیاری از کشورها است. این گستردگی در بخش‌هایی از قبیل تبلیغات، توزیع، معماری، هنر، صنایع دستی، طراحی، مد، سلاقی غذایی، موسیقی، چاپ و نشر، تئاتر و فن آوری خلاصه می‌شود. اقتصاد خلاق در حال تبدیل شدن به یک نیروی کلیدی در کارآفرینی و نوآوری و همچنین کمک به افزایش توسعه اجتماعی و اشتغال است. به گفته یونسکو، اقتصاد خلاق یکی از بخش‌های به‌سرعت در حال رشد اقتصاد جهان و یکی از متحول کننده‌ترین انواع آن از نظر درآمد، ایجاد شغل و درآمد حاصل از صادرات می‌باشد. {۱}

همان‌طور که اقتصاد به‌واسطه کشاورزی و صنعت توسعه پیدا کرد بسیاری از شاخه‌های جدید ساخت و ساز به سمت نوآوری‌های خلاقانه و هنری پیش می‌رود. اینها همه در گذشته انشعاباتی از فعالیت‌های اقتصادی بودند، به این معنا که فراغت نسبت به نوع فعالیت و حرفه در اولویت بود؛ اما به‌طور فزاینده واضح و روشن است که این مشاغل خیلی پر بازده نبودند ولی از نظر درآمد و رضایت شغلی نظر صاحبان و مالکان خود را تأمین می‌کردند. {۲}

اقتصاد خلاق شامل شرکت‌های بزرگ در بخش‌هایی مانند تبلیغات و بازی‌های ویدئویی می‌گردد؛ اما نباید فراموش کرد که پشت این چنین شرکت‌هایی مؤسسان خلاق آنها نهفته‌اند که با خلاقیت خود محیط یک رستوران را همانند یک استودیو زیبا و خلاقانه تبدیل می‌کنند و کسب و کار کوچک آنها شبیه به یک غنچه گل شکوفا می‌شود؛ مانند صنایع دستی در گذشته که در شهرها و شهرستان‌ها، افرادی که از نظر معیشت ضعیف و تحت فشار بودند و در عین حال بسیار بالاستعداد در این زمینه فعالیت می‌کردند. در واقع، این شهرهای کوچک هستند که موتور رشد آن کشور محسوب می‌شود تخمین زده می‌شود که از هم اکنون تا سال ۲۰۲۵، ۱۰۰ شهر برتر

جهان ۳۵ درصد از رشد تولید ناخالص داخلی در جهان را به خود اختصاص دهند که در این میان اقتصاد خلاق نقش قابل ملاحظه‌ای در توسعه و تداوم پیشرفت دارا خواهد بود. {۳}

تا به امروز، بهره برداران اولیه از پیشرفت تکنولوژی مصرف کنندگان در اقتصادهای توسعه یافته بوده‌اند کسانی که می‌توانستند به راحتی به دنیای دیجیتال و همچنین بهره‌وری که به دنبال داشته دسترسی داشته باشند؛ {۴} اما در صورتی که انقلاب تکنولوژیکی به سرعت ادامه پیدا کند رابطه بین کار و اوقات فراغت به احتمال زیاد به تیرگی می‌گراید. مردم در حالت عادی به دنبال کاری هستند که به علاقه‌مندی‌ها، احساسات و سرگرمی‌های آنها نزدیک‌تر باشد و به نوعی با آنها گره خورده باشد. بر اساس یک مطالعه، بسیاری از فن‌آوری‌های پیشرفته در سراسر جهان می‌تواند به وسیله نیروی کار ارزان‌تر دوباره انجام شود؛ اما آفرینش‌های هنری اصلی، طراحی‌های ابتکاری و دیگر سطوح بالاتر خلاقیت نمی‌توانند به راحتی و دوباره انجام شوند. {۵} این همان چیزی است که باعث می‌شود تلاش خلاقانه و کارآفرینی در زمینه‌های نوآورانه و حتی بیشتر رشد نماید.

در نتیجه اینکه می‌گویند اقتصاد خلاق در حال حاضر تغییرات کوچکی را در بخش‌های مالی بازی می‌کند اشتباه است. در عوض نقش برخی از اقتصادهای خلاق بسیار قابل توجه است. در سال ۲۰۱۵، به عنوان مثال، اقتصاد خلاق انگلستان ثروتی معادل ۱۴ میلیون دلار در هر ساعت به کل اقتصاد این کشور اضافه کرده است که حدود ۹ درصد از صادرات خدمات بریتانیا و ۵,۶ درصد از مشاغل بوده است. {۶} بخش فرهنگی و خلاقانه کارکنان در اتحادیه اروپا حدود ۷ میلیون نفر، معادل ۳ درصد از کل اشتغال را به خود اختصاص داده است و کالاهای و اجناس خلاقانه تولید شده توسط این افراد حدود ۴,۳ درصد از صادرات خارجی اتحادیه اروپا شامل می‌شود.

در عین حال، فعالیت‌های خلاقانه سنتی در حال پیدا کردن جریان درآمدی جدیدی با استفاده از تکنولوژی هستند. در سطح جهانی، انتظار می‌رود خدمات اشتراک سرویس‌های دیجیتال در صنعت موسیقی به سه برابر در سال ۲۰۱۹ تبدیل شود، در حالی که سرمایه گذاری ریسک پذیر در راه اندازی صنعت غذا ۴۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ و بیشترین میزان از سال ۲۰۰۰ تا کنون بوده است.

هیچ نیروی تعیین کننده‌ای به تنهایی اقتصاد خلاق را رو به جلو تحریک نمی‌کند اما مشترکات بسیاری در قطب‌های خلاق وجود داشته دارد. در مطالعه اقتصاد خلاق، شورای دستور کار جهانی بر اقتصاد خلاق پنج عامل ساده است که سیاست گذاران باید در سیاست گذاری‌های خود برای رشد اقتصاد خلاق آن‌ها را در نظر بگیرند می‌توان گفت که این پنج عامل یک چارچوب کلی برای به حداکثر رساندن سهم اقتصاد خلاق در توسعه و رشد اقتصادی است:

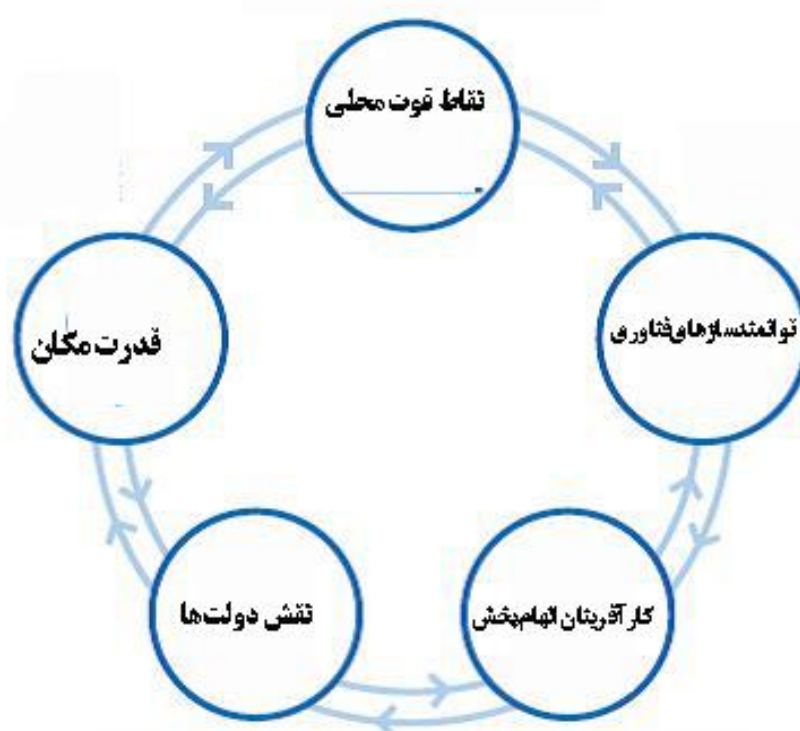
۱. **نقاط قوت محلی:** اقتصاد خلاق و موفق در مجاورت و نزدیکی به محیط‌های دانشگاهی، پژوهشی و مراکز فرهنگی، اجازه معاشرت ایده‌ها و مردم را می‌دهد.

۲. **توانمندسازهای فناوری:** تکنولوژی دیجیتال سرمایه گذاری خلاق و ریسک پذیر را در هر مکان و مقیاسی را قادر می‌سازد و کارآفرینان خلاق و موفق قادر به مهار تکنولوژی به نفع خود شده‌اند.

۳. **کارآفرینان الهام بخش:** استفاده از کارآفرینان موفق به عنوان الهام بخش و تسریع کننده برای دیگران کارآفرینان و نشان دادن اینکه هر چیزی ممکن است. در حالی که باعث الهام بخشیدن و آموزش دیگر کارآفرینان می‌باشد.

۴. نقش دولت‌ها: دولت‌ها با استفاده از قوانین و مقررات آگاهانه، می‌توانند کمک به ایجاد شرایط مناسبی برای رشد اقتصادهای خلاق نمایند.

۵. قدرت مکان: اقتصادهای خلاق در مکان‌هایی که مردم می‌خواهند در ملایمت زندگی کنند - و بیشترین موفقیت‌ها و دست آوردها را در سطح بین‌المللی دارند.

۱. نقاط قوت محلی

بسیاری از اقتصادهای خلاق و موفق در مجاورت و نزدیکی محیط‌های دانشگاهی، پژوهشی، فناوری و مراکز فرهنگی ایجاد شده‌اند، زیرا اجازه می‌دهد آنها به راحتی در میان مهارت‌ها و منابع علمی شکل بگیرند. نه تنها این مؤسسات ارائه دهنده یک جریان ثابت متنوع و نیروی کار بسیار ماهر هستند، آنها اغلب در همکاری با صنعت باعث تسریع سرعت پژوهش می‌گردند. هنگامی که دارایی‌های دیگر هم وجود داشته باشند، به‌ویژه سرمایه و سرمایه‌گذاران، یک مهمانی امیدوار کننده از چشم انداز امیدوار کننده از اهداف، دانش و پیشنهادات بزرگی در مسیر رشد و پتانسیل‌های مربوط به آن به وجود می‌آید. لندن به‌عنوان یک پیشرو برای بهره‌وری و دسترسی به سرمایه و اطلاعات و همچنین به‌عنوان یک اعتبار در ورود به دنیای شهری است. {۸}

این ترکیب بخصوص در اقتصاد بالغ و پیشرفته، که در آن دانشگاه ها و کالج های آموزشی وزنه اصلی جذب استعدادها و تولید فعالیت های اقتصادی هستند رایج است. مهمتر از همه، اینها از جمله مراکز تبدیل به "پایتخت ایده"، که قادر به تولید جرقه مورد نیاز با ترکیب منابع مالی و انسانی برای رشد اقتصادهای خلاق به شمار می روند. {۹}

علاوه بر این، بسیاری از اقتصادها در سنتها فرو رفته اند که به دهها یا صدها سال قبل بر می گردند. به عنوان مثال اندونزی یک میراث غنی فرهنگی و سنتی دارد که نشأت گرفته از خاندان سلطنتی در این کشور است و ترکیبی از سنگ و چوب است که می توان نمود آن را در از ساخت معابد و کاخ های با شکوه تا محصولات سنتی و صنعتی در مقیاس کوچکتر دید. این نقاط قوت موجود و تثبیت مکانی آنها همراه با آداب و رسوم دیرینه محلی و فرهنگ های متنوع آن مسیری هموار برای رشد و توسعه خلاق به وجود آورده است. و عامل شکوفایی اقتصاد محلی و خلاقانه به خوبی زمزمه هایی را برای جذابیت این کشور خاص به وجود آورده است. {۱۰}

۱-۱- پکن، جمهوری خلق چین

پکن با دارا بودن بیشترین تعداد سازمان های دولتی چین در خود بیش از هشت قرن است که مرکز سیاسی این کشور محسوب می شود. و همین طور یکی از بزرگترین مراکز حمل و نقل در کشور چین است. این شهر کاخ های باشکوه، معابد، پارک ها، باغ ها مقبره ها، دیوار و دروازه مشهور چین را در دل خود دارد و همین طور گنجینه های هنری فراوان و دانشگاه های فراوانی را در این مرکز فرهنگ و هنر دارد. در حال حاضر این شهر در حال تبدیل شدن به یک مرکز اقتصاد خلاق پیشرو در آسیا و جهان است.

هنگ کنگ و شانگهای دیگر پایه های پابرجا از اقتصاد خلاق چین محسوب می شوند. اما اقتصاد خلاق پکن رسماً در ماه دسامبر سال ۲۰۰۵، زمانی که دولت چین یک سیاست کلی توسعه را اجرا کرد به رسمیت شناخته شد. صنایع خلاق در این کشور در حال حاضر موطن حدود ۹۰۰،۰۰۰ شغل می باشد. این شهر حدود ۳۰ شاخه از اقتصاد خلاق را در ۱۶ منطقه و ۹ ناحیه از صنایع دستی و فرهنگی توسعه داده است. تا کنون ۲۱ مکان خلاقانه به عنوان یک مجموعه شهری شناخته شده و معروف در سطح جهان شناخته شده اند که از میان آنها می توان منطقه هنری ۷۹۸، روستای خلاق در Songzhuang، که شاید بتوان از آن به عنوان بزرگترین دهکده نقاشی در جهان با آثار هنری بیش از ۱۰۰۰ هنرمند را نام برد.

اقتصاد خلاق پکن مولد ۲۴۰،۶ میلیارد یوان (۳۷ میلیارد دلار) در سال ۲۰۱۳ و با افزایش ۹،۱ درصدی نسبت به سال گذشته، معادل ۱۲،۳ درصد تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است. امکانات فرهنگی آن شامل ۴۷ کتابخانه عمومی، بیش از ۱۷۰ موزه و ۳۰۰ تئاتر می شود. این شهر همچنین دارای تعداد زیادی از سازمان های چاپ و نشر، و شرکت های تولید کننده فیلم و برنامه های تلویزیونی برای بیش از ۵۰٪ از کل کشور است.

منابع فراوان واضح ترین مزیت در توسعه صنعت خلاق در این شهر محسوب می شود. با بسیاری از مدارس طراحی و بیش از ۳۰،۰۰۰ دانشجو، پکن شناخته شده است به خاطر بخش پر جنب و جوش که حدود ۲۵۰،۰۰۰ نفر نیروی کار با ارزش معادل ۱۶۰ میلیارد یوان (۲۵ میلیارد دلار) را در خود دارد. این کلان شهر رویدادهای بین المللی شناخته شده ای از قبیل هفته طراحی پکن، جایزه طراحی ستاره سرخ پکن، هفته مد پکن، جشنواره بین المللی فیلم پکن، نمایشگاه صنایع خلاق و فرهنگی پکن و نمایشگاه پکن علم و صنعت پکن را داراست.

باید توجه داشت با استفاده از صنایع خلاق دستیابی به رشدی سریع در تولید ناخالص داخلی در یک دوره زمانی کوتاه بسیار دشوار است. علاوه بر این برخی از صنایع خلاق ترس این را دارند که هزینه هایی که انجام می دهند به آنها بازگردانده نشود. به عبارت دیگر آنها

منابعی را صرف تولید صنایع خلاق خود می‌کنند و ممکن است برای زمان زیادی این هزینه‌ها به آنها برگردانده نشوند. همچنین ایجاد کورکورانه صنایع خلاق می‌تواند احتمال بروز ریسک بالایی را برای صاحبان آنها داشته باشد و نمونه معروف آن حباب املاک و مستغلات است که اثرات منفی بسیاری را بر اقتصاد تولید و حتی ثبات اجتماعی برآورد کرده است.

۲. توانمندسازهای فناوری

اقتصاد خلاق در تقاطع هنر، کسب و کار و فناوری قرار گرفته، و به طور فزاینده دیجیتال است. آن یک سرعت مقیاس را ارائه می‌دهد که در شرکت‌های سنتی مشهود نبوده، و ادغام فرهنگ با خلاقیت در زنجیره ارزش صنایع ارائه دهنده گران قیمت ترین محصولات سبب ایجاد تقاضا برای لوازم الکترونیکی مصرفی پیچیده و خدمات مبتنی بر پلت فرم می‌شود.

اینترنت و فناوری‌های جدید، رقابت را از طریق دسترسی به فرصت‌های بیشتر برای مشارکت در خلاقیت و کارآفرینی، تشدید کرده‌اند. فناوری سبب افزایش دسترسی و کاهش هزینه‌های راه اندازی سرمایه گذاری جدید شده و کارآفرینی را جامع تر ساخته است. {۱۱} علاوه بر این، فناوری دیجیتال باعث شده تا مدیریت سرمایه گذاری خلاق از هر مکان بر روی هر مقیاسی امکان پذیر شود. جالب توجه است که قدرت مصرف کنندگان در مطالبه محصولات مناسب، با کاهش اهمیت مقیاس تولید و خدمات، افزایش پیدا می‌کند. {۱۲}

این امر، بدان معنی است که فعالیت‌های کارآفرینان خلاق در زمینه استفاده از داده‌ها و محتوا برای مقیاس دهی کسب و کار، تا حد زیادی مشابه شرکت‌های فناورانه است. در حال حاضر، دو مورد از ۷ محصول یا خدمات برتری که به صورت آنلاین خریداری می‌شوند، فرهنگی بوده و وعده‌های فراوانی را برای کارآفرینان خلاق فراهم می‌کنند که به دنبال مقیاس‌های برتر هستند. {۱۳} یکی از ریسک‌های مهم، این است که درآمد تقسیم شده بین سازندگان و بسترهای اینترنتی کاملاً مجزا شده و به نفع بخش دوم خواهد بود که به نوبه خود، پایداری این مدل‌ها را زیر سوال می‌برد.

۲-۲- منطقه خلیج سانفرانسیسکو، ایالات متحده آمریکا

اقتصاد خلاق در منطقه خلیج سانفرانسیسکو، پیامدی از محرک‌های متعدد است. در طول دهه‌های ۱۹۶۰، ۷۰ و ۸۰، نوآوری در فناوری - در دانشگاه استنفورد، هیولت پاکارد، اینتل و غیره - آغاز شده و ظهور صنعت سرمایه‌گذاری، از محرک‌های اقتصادی برای رشد بوده‌اند. در همان زمان، تنبیه نسل‌ها و جنبش هپی باعث شده‌اند تا فرهنگ جدیدی به وجود آید که پذیرای ایده‌های خلاق بوده که برخی از آنها، شامل ایده‌هایی مانند برند استوارت (کاتالوگ کل زمین) و کوین کلی (مجله سیمی) بوده‌اند. رستوران چز پانیس در سال ۱۹۷۱ توسط آلپس واترز تاسیس شد و در اوایل دهه ۱۹۸۰، توسط طراحان صنعتی اروپایی مانند هارتموت اسلینگر و بیل موگریدگ دنبال گردید که بر روی طراحی رایانه‌های شخصی و لپ تاپ‌های نوظهور فعالیت کرده‌اند. جورج لوکاس، فناوری ILM را در مارین و سال ۱۹۷۸ ایجاد کرد و پیکسار، در سال ۱۹۷۹ از فناوری ILM خارج شد.

موسسات دانشگاهی خلاق و بزرگ توسعه یافتند، تا نقاط قوت فنی برکلی و استنفورد را تکمیل کنند. برنامه طراحی محصول دانشگاه استنفورد، به دانشکده d.school منتقل شد که در حال حاضر بیش از ۵۰۰ دانش آموز دارد و بسیاری از آنها درصد راه اندازی یک کسب و کار جدید هستند. در واقع، سیلیکون ولی از لحاظ نوآوری در سراسر جهان بسیار فعال بوده، و انجمن اقتصاد جهانی به همراه گزارشات مک کینزی در سال ۲۰۰۹ گواه این موضوع بوده‌اند. در حالیکه این عمده‌ها بر نوآوری در فناوری متمرکز شده، در دهه گذشته

به سمت نوآوری خلاقانه با تمرکز بر طراحی و کاربر تجربه دیجیتال خدمات مبتنی بر مصرف کننده مانند Airbnb و Uber تغییر جهت داده است.

این نسل از شرکت‌های به سرعت در حال رشد مانند گوگل، توئیتر، فیس بوک، Pinterest و Salesforce.com، تا به حال به جذب استعدادهای فراتر از هسته‌های سنتی مهندسان فنی پرداخته‌اند. در پاسخ، بسیاری از شرکت‌ها نسبت به انتقال کسب و کار خود از سیلیکون ولی به سان فرانسیسکو مبادرت ورزیده یا مراکز ویژه خود را تاسیس کرده‌اند. منطقه ماموریت سان فرانسیسکو، به محیطی تبدیل شده که پذیرای متخصصان خلاق نوظهور بوده و مبنای لازم برای ایجاد تعداد فزاینده‌ای از کسب و کارهای کوچک خلاق را فراهم می‌کند.

علاوه بر این، منطقه خلیج دارای یک اقتصاد بسیار فعال در زمینه مواد غذایی است. سان فرانسیسکو به تنهایی، دارای ۳۹,۳ رستوران به ازای هر ۱۰ هزار خانوار می‌باشد که بیش از ۵۰٪ بالاتر از هر شهر دیگر در آمریکا است. سایر نقاط قوت اقتصاد خلاق دیجیتال، شامل جلوه‌های ویژه متحرک و ناشران مستقل هستند. جنبش سازندگی در منطقه خلیج، با انتشار مجله "سازندگی" در سال ۲۰۰۵ و "راه اندازی سازندگی" در سال ۲۰۰۶ آغاز شده و هر دو توسط انتشارات اوریل چاپ شده‌اند که تولید محلی لباس، دوچرخه و محصولات سبک زندگی را در سان فرانسیسکو احیاء کرده‌اند.

ترکیب نوآوری‌های فناوری و جغرافیا، منجر به نفوذ با ثبات استعدادهای در بیش از نیم قرن گذشته شده است. جمعیت منطقه خلیج از ۴,۶ میلیون در سال ۱۹۷۰ به ۸,۵ میلیون نفر در زمان حاضر، افزایش یافته است. در حالیکه سایر شهرها از یک پایگاه قوی تر برای فعالیت‌های فرهنگی و خلاق برخوردار هستند، آنها نمی‌توانند با هر دو اکوسیستم نوآوری و سرمایه‌گذاری‌های موجود برای سرمایه گذاری در کسب و کارهای نوپای جدید (استارت آپ)، با یکدیگر رقابت کنند.

یکی از عوارض جانبی منفی، هزینه‌های زندگی در منطقه خلیج است که در ایالات متحده بسیار بالا می‌باشد. علاوه بر این، منطقه مذکور به اندازه کافی دارای صنایع سنتی فرهنگی از جمله موسیقی، تئاتر، فیلم (فراتر از انیمیشن) و هنرهای زیبا نیست. توجهات بشردوستانه کارآفرینان فناوری، تا به حال تنها بر چالش‌های غیر هنری معطوف شده و کارآفرینان خلاق زیادی به وجود آمده‌اند که کانون تمرکز خود را تغییر داده‌اند.

۳. کارآفرینان الهام بخش

شواهد نشان داده‌اند که کارآفرینان خلاق شرکت‌ها به دلیل فشارهای زمانی و سلسله مراتبی، آموخته‌های کمتری را از همکاران یا سایر کارمندان به دست می‌آورند.

آنها در نتیجه به احتمال زیاد به طور قابل توجهی، از توصیه‌های انواع مدل‌های نقش استفاده نمی‌کنند. {۱۴} هنگامی که در مورد سیاستگذاران خلاق و یا فعال در اقتصاد خلاق سخن می‌گوییم، قطعاً تقاضای دسترسی به مدل‌های نقش وجود دارد که ناشی از این واقعیت می‌باشد که ارتقای سطح آگاهی در مورد کارآفرینان خلاق و موفق در هر دو سطح بین المللی و محلی، می‌تواند سبب تشویق دیگران برای مشارکت در اقتصاد خلاق گردد. در حالت ایده آل، ارتقای آگاهی سبب افزایش تعامل خواهد شد. بسیاری از افراد موفق که گزینه‌های امکان پذیر را نشان داده و الهام بخش سایر کارآفرینان خلاق هستند، یک کاتالیزور در مراکز خلاق به شمار می‌آیند.

تشویق برقراری تماس بین کارآفرینان مشتاق و سازندگان، باعث ایجاد روابط مفیدی می‌شود که به اشتراک گذاری انواع مهارت‌ها را بین آنها تسهیل خواهد کرد. مفهوم مربیگری در حال حاضر، به شدت با موفقیت کسب و کارهای نوپا رابطه دارد. {۱۵} مزایای آن، بدین صورت تعریف میشوند که "دانش، تجربه و اطلاعات تماس" مربی برای "بهبود کیفیت رابطه بین مالک - مدیر و چشم انداز یا قابلیت‌های کلی آنها"، قابل اعتماد می‌باشند. {۱۶}

۳-۳- سن سباستین، اسپانیا

سن سباستین که در روزگاران گذشته یک دهکده ماهیگیری ساده بود، در حال حاضر یکی از سرمایه‌های بزرگ در حوزه آشپزی و اغذیه بوده و بیشترین سرانه ستاره‌های میشلین را نسبت به هر جای دیگری در سراسر جهان به خود اختصاص داده است. این شهر با وجود اندازه کوچک خود، رویدادهایی مانند جشنواره بین المللی فیلم سن سباستین را برگزار کرده که یک عامل محرک برای اقتصاد و ابعاد بین المللی آن بوده است. اقتصاد خلاق آن بر مواد غذایی تمرکز کرد، و به سایر مناطق، فرهنگ‌ها، کسب و کارها یا بخش‌های کارآفرینی منتشر شد که یک اکوسیستم غنی از واسطه‌ها مانند افراد موفق خلاق، انکوباتورها و دانشگاه‌ها را به وجود آورده است.

علم اغذیه، باعث شده تا سن سباستین یک بخش جهانی مجزا و متمایز در این زمینه باشد و رهبران بین المللی یا معروفی تحت عنوان "هنرمندان آشپزی" از جمله ژوآن ماری آرزاک، پدرو سوییجانا، مارتین براستاگی در آن وجود دارند. هفت رستوران در جهان دیده میشوند که دارای ۳ ستاره معروف میشلین بوده و در این میان، سه رستوران در سن سباستین واقع شده‌اند. فرهنگ تغذیه بدون بیان اهمیت پینتوکس (نام محلی خوراک تاپاس)، بی معنی بوده و آن یک هنر بی نظیر است. تعداد فزاینده‌ای از رستوران‌ها، در حال طبخ این خوراک بسیار خلاقانه، تخصصی و پیچیده هستند. از لحاظ تاریخی، پینتوکس به عنوان یک پیش غذا سرو میشود. امروزه، آن یک عنصر اصلی در مسابقات آشپزی است و توجه بسیاری از گردشگران یا مردم محلی را به سمت خود جلب میکند.

سن سباستین، مرکز اولین دانشگاه علوم تغذیه در جهان است (مرکز باسک) که یک انکوباتور مواد غذایی را تشکیل داده و در همکاری با تلفونیکا، به وجود آمده است. این یک تسریع کننده بوده، و در آن میتوان از برقراری تعامل با کارشناسان صنعت، فنون مواد غذایی، رهبران ارشد، کارآفرینان و کارشناسان موفق در حوزه فناوری مواد غذایی بهره‌مند شد.

این شهر، میزبان دانشگاه‌های ناوارا، پاپس واسکو، دئوستو و موندراگون است که اثرات ویژه‌ای بر سطوح اجتماعی، فرهنگی، تکنولوژیکی و اقتصادی شهر و حومه آن داشته‌اند. دانشگاه دئوستو در حوزه کارآفرینی فعال بوده و در سال جاری، انکوباتور DeustoKabi را تشکیل داده است. هدف آن، حمایت از کارآفرینان و پروژه‌های کسب و کار نوظهور در محیط دانشگاه، تشویق انتقال و پیاده سازی فناوری، دانش و خدمات پیشرفته تولید در دانشگاه به دنیای کسب و کار می‌باشد.

۴. نقش دولت

بخش دولتی، محرک‌های واضحی برای سرمایه گذاری در اقتصاد خلاق دارد. گذشته از تاثیر مستقیم این بخش، مزایای جانبی آن قابل توجه و معنی‌دار هستند. به استناد یک مثال، بخش میراث فرهنگی در اروپا سبب تولید ۲۶ میلیون و ۷۰۰ هزار شغل غیر مستقیم برای هر شغل مستقیم شده که معادل آن در صنعت خودروسازی برابر ۶ میلیون و ۳۰۰ هزار مورد می‌باشد. این شامل طیف گسترده‌ای از مشاغل و مهارت‌های مختلف مانند ساخت و ساز، تعمیر و نگهداری، جهانگردی، تاسیس واحدهای نوپا، و بازاریابی است. علاوه بر

این، فعالیت‌های خلاق سبب تولید مزایایی مانند رفاه، انسجام اجتماعی و الهام بخشی فکری شده‌اند که اندازه‌گیری آنها اغلب دشوار است.

دولت می‌تواند با استفاده از ترکیب مناسبی از ابزار تنظیم مقررات برای کارآفرینان خلاق در راستای آغاز کسب و کارهای آنها، به ایجاد شرایط مناسب برای شکوفایی اقتصادهای خلاق کمک کند. این شامل مالکیت معنوی، کپی رایت، علائم تجاری و شاخص‌های جغرافیایی می‌باشد. علاوه بر این، دولت می‌تواند انواع محرک‌ها را در قالب مشوق‌های مالیاتی، کوپن و یارانه فضاهای کاری برای کارآفرینان خلاق فراهم نماید. برخی از این محرک‌ها، نه تنها دسترسی به منابع مالی هدف را تسهیل می‌کنند، بلکه سبب جذب سرمایه‌گذاران خصوصی اعم از سرمایه‌گذاران یا افراد خیر می‌شوند.

رقابت در داخل و بین مناطق یا کشورها، شدید است. زمانی که دولت کبک از معافیت مالیاتی ۳۷,۵ درصدی برای توسعه دهندگان بازی‌های ویدئویی استفاده کرد، مشارکت منطقه در این صنعت در طول ۲ سال حدود ۳۳ درصد افزایش یافت. اغلب، اروپا در پشت ایالات متحده قرار گرفته و از نظر راه اندازی واحدهای نوپا یک عقب مانده است. این واقعیت توسط اثراتی آشکار نمی‌شود که اقتصاد خلاق آن بعد از سرمایه‌گذاری ۲۸ میلیون یورویی بر خدمات فرهنگی در دوران پس از بحران مالی سال ۲۰۰۸، از آنها رنج برده است. {۱۹}

دولت‌ها فراتر از مقررات و مشوق‌ها، می‌توانند با سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ملی به حمایت فعال از اقتصاد خلاق بپردازند. بودجه دانشگاه سبب ایجاد ظرفیت‌های محلی می‌شود، گسترش دسترسی به اینترنت کمک می‌کند تا بازارهای جدید باز برای کالاها و خدمات ایجاد شده، تجارت و سرمایه‌گذاری در هر دو داخل و خارج کشور پیگیری شده و پیشنهادات زیادی برای اقتصاد خلاق به وجود می‌آیند. {۲۰}

۴-۴- بوئنوس آیرس، آرژانتین

بوئنوس آیرس در طول تاریخ، یکی از پایتخت‌های فرهنگی آمریکای لاتین بوده است. تاریخ غنی مهاجرت اروپایی و منطقه‌ای آن در معماری شهر، میراث فرهنگی و صحنه‌های خلاق آشکار می‌گردد. تئاتر کولون، تانگو، طیف وسیعی از موزه‌ها و تئاتر مستقل پر جنب و جوش، در ترکیب با یکدیگر سبب شکل‌گیری شبکه‌ای از جشنواره‌های فرهنگی و هنرهای تجسمی معاصر شده‌اند.

صنایع خلاق، ۹,۳٪ از تولید ناخالص داخلی در شهر و تقریباً ۱۵۰ هزار نفر از نیروهای کاری را تشکیل داده‌اند که نشان دهنده ۹,۱٪ از نیروهای کاری در این شهر است. اخیراً، برنامه‌های مربوط به مد و طراحی، چاپ و نشر، موسیقی، بازی‌های ویدئویی، شرکت‌های فن آوری و سایر کسب و کارهای نوپای خلاق، درصدد ارتقای آمار و ارقام خود می‌باشند. طرح مناطق خلاق، در سال ۲۰۰۸ تاسیس شد و به ترکیب طرح‌های بازسازی شهری و مشوق‌های مالیاتی برای جذب کسب و کار خلاق مناطق مذکور پرداخت. چنین سیاست‌هایی، نتایج امیدوار کننده‌ای را در حال حاضر نشان می‌دهند.

در بوئنوس آیرس، هر سال حدود ۱۲ الی ۱۴ هزار شرکت جدید متولد می‌شوند. در نتیجه، کارآفرینان سنگ بنای طرح‌های این شهر هستند. بوئنوس آیرس در حال حاضر، یکی از کارآفرین ترین شهرهای جهان بوده و گزارشات بخش نظارت جهانی بر کارآفرینی گواه این موضوع می‌باشند. در سال ۲۰۱۴، میزگرد نوآوری و خلاقیت محلی با هدف شناسایی سیاست‌های آموزشی مخرب، تدوین یک دستور هوشمند شهری و ارتقای نوآوری اجتماعی، برگزار شد.

اثر مثبت اقتصاد خلاق بوئنوس آیرس، این است که صنایع خلاق رشد کرده و برای جذب کسب و کار، سرمایه گذاری و گردشگری اهمیت دارند، و ارتقای آنها بخشی از یک طرح بازسازی گسترده تر برای افزایش بخش‌های استراتژیک در حوزه جغرافیایی بوده، و جامعیت آنها از نظر برخورداری از جوامع یا کارگران محلی را افزایش داده است.

با این وجود، تاکنون وعده اقتصاد خلاق در مورد تاثیرات واضح و مثبت در ایجاد فرصت‌های جدید برای شهروندانی با سطح علایق کمتر، تنها تا حد اندکی برآورده شده است. کار بیشتری برای کمک به پُر کردن شکاف نابرابری در میان شهروندان محلی، مورد نیاز می‌باشد.

۵. قدرت مکان

شبکه‌های خلاق و موفق، در سطح بین المللی با یکدیگر رابطه دارند و به جذب افراد مختلف از سایر شهرها یا کشورها می‌پردازند، چرا که حس توطئه و دسیسه‌های آنان با قابلیت حیات و استطاعت مالی ترکیب میشوند. در اغلب موارد، پیامدهایی عجیب با ویژگی‌های تاریخی یا جغرافیایی وجود دارند که تکرار آنها دشوار بوده - مانند منطقه زمانی لندن یا جو سان فرانسیسکو - و شرایط لازم برای رشد اقتصاد خلاق را فراهم میکنند.

برخی از این مزایا، قابل ساخت هستند. دسترسی به زیرساخت‌های فیزیکی یا دیجیتالی، و ساختار حاکمیت قوی از ویژگی‌های معنی دار و مهم می‌باشند. {۲۱} بسیاری از اقتصادهای خلاق دارای فعالیت‌های مقرون به صرفه بوده، و فضای کافی برای بسط بیشتر را ایجاد میکنند که اغلب در طبقات خلاق ریشه دارند. به طور فزاینده، اقتصاد خلاق در مراکز حتی شهری بیشتر از آن پیدا شده و شهرها، به تدریج قدرت رشد یک کشور را افزایش میدهند. در ایالات متحده، اقتصاد خلاق در "بخش‌های متراکم تر، استعداد محور، متنوع و نوآورانه" به جای حومه‌های شهری منزوی آشکار میشود. {۲۲} در واقع، مناطق شهری در آمریکا حدود ۵۰٪ و ۸۰٪ از سرمایه گذاری سرمایه‌ای را تشکیل میدهند که با کمتر از ۲۰ درصد در اکثر مناطق حومه شهری واقع میشوند. {۲۳}

به عبارت ساده، اقتصاد خلاق مکانی است که افراد در آن زندگی کرده، و جوامع دارای امکانات متنوع و خوب محلی هستند، و مواردی مانند آب و هوا یا حتی رستوران‌های با کیفیت می‌توانند سبب ایجاد تمایز شوند. هنگامی که یک شبکه خلاق آغاز به ساخت حجم بحرانی میکند، از جذابیت بیشتری برای شرکت‌های مشابه برخوردار خواهد شد. یک مطالعه در پرتغال نشان می‌دهد که شرکت‌های خلاق، در مناطقی حضور دارند که شامل فعالیت‌های خلاق و مبتنی بر دانش هستند تا از به اشتراک گذاری ورودی محلی، وابستگی‌های متقابل و شبکه‌های محلی بهره‌مند شوند. {۲۴}

۵-۵- لندن، انگلستان

لندن با جمعیتی معادل بیش از ۸,۵ میلیون نفر، بزرگترین شهر در اروپا بوده و جمعیت آن دو برابر جمعیت برلین و سه برابر پاریس است. این جمعیت به سرعت در حال گسترش بوده و انتظار می‌رود تا به ۱۰ میلیون نفر تا سال ۲۰۳۰ برسد. لندن دارای تنوع قومی زیاد بوده و بیش از ۳۰۰ زبان در آن وجود دارند. این شهر دارای سطح بالایی از مهاجرت است، و شهروندان ماهری توسط فرصت‌های شغلی و آموزش جذب شده‌اند. تسلط لندن بر اقتصاد انگلستان، در همان زمان و هنگام شکوفایی صنایع خلاق، رشد کرده است.

لندن، پایگاهی را برای صنایع خلاق به ویژه در حوزه چاپ، نشر، پخش و تبلیغات، در سال‌های پس از جنگ ایجاد کرد. اما این بخش، تا دهه ۱۹۹۰ از اهمیت کمتری برای بخش‌های سرمایه‌گذاری نسبت به مالی و کسب و کار برخوردار بود. در آن زمان، موسیقی و مُد بریتانیا فراموش شده و اصطلاحی تحت عنوان "بریتانیای سرد" استفاده شد. در همان زمان، لندن به یک پایتخت بین‌المللی تبدیل شده و صنایع رشد کردند که به نوبه خود، سبب افزوده شدن ۱۱۰ هزار شغل در سال‌های ۱۹۹۵ و ۲۰۰۰ گردیده است. اقتصاد شهر از خدمات مالی دور شده و به سوی تکنولوژی حرکت کرد و در میانه قرن، این حرکت با وجود رکود ناشی از بحران مالی سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۰۸ سرعت گرفت.

در نتیجه، این شهر دارای صنایع خلاق و کارگران ماهر با عمق و گستره بسیار زیاد است. این امر به نوبه خود باعث شده تا لندن، به یک محل جذاب به منظور زندگی و کار برای هنرمندان و متخصصان مختلف تبدیل شده، و فرصت‌های زیادی را برای ایجاد کسب و کارهای نوپا در طیف وسیعی از بخش‌های مختلف، فراهم می‌کند. بزرگترین صنایع از نظر تعداد مشاغل، در حال حاضر عبارتند از: تبلیغات (۸۶۰۰۰)، موسیقی و هنرهای نمایشی (۸۳۴۰۰)، چاپ و نشر (۸۶۸۰۰)، رادیو و تلویزیون (۶۶،۴۰۰)، و نرم افزار (۱۶۹۵۰۰). اخیراً، لندن به یک شبکه فناوری برای کسب و کارهای نوپا تبدیل شده و دارای ۲۳۷۰۰ شرکت نرم افزاری و پایگاه سرمایه‌گذاری قوی است.

در ۲۰ سال گذشته، صنایع خلاق زیر از بخش‌هایی بوده‌اند که بیشترین مقدار رشد را تجربه کرده‌اند: تبلیغات و بازاریابی، معماری، صنایع دستی، مُد و طراحی، فیلم، تلویزیون، رادیو و عکاسی، فناوری، موزه‌ها، گالری‌ها و کتابخانه‌ها، موسیقی، و هنرهای تجسمی. حدود ۶۷۹ هزار نفر - یک از هر ۶ نفر - در صنایع خلاق مشغول به کار هستند و خروجی معادل ۲۱ میلیارد یورو (۳۱ میلیارد دلار) را تولید می‌کنند. داده‌های اخیر، نشان داده‌اند که ارزش افزوده ناخالص بخش در سال ۲۰۱۲، تا ۹,۴٪ رشد کرده که تقریباً شش برابر سریع‌تر از بقیه اقتصاد است. همانطور که این صنایع گسترش یافته‌اند، محورهای شهری را به سمت شرق سوق داده‌اند و سبب احیای مناطقی مانند هوکستون، شردیلچ و دالتسون شده‌اند. دولت با رونمایی از طرح فناوری شهری در سال ۲۰۱۱، به حمایت از شرکت‌های نوپا پرداخت و شهرت منطقه را برای کارآفرینی عبور کننده از مرزهای صنعت، ایجاد کرد.

در سمت منفی، اثر خوشه بندی که بسیاری از واحدهای نوپا درصدد فعالیت به کمک آن در نزدیکی دیگران هستند، سبب افزایش قیمت‌ها برای هر دو فضای کاری و خانه در سراسر پایتخت شده است. این امر، سبب ایجاد گونه‌های اجتماعی و مناطقی مانند هاکنی تحت نوسازی سریع شده، و پرداخت هزینه‌های بالا برای ادامه سکونت افراد قدیمی را غیر ممکن کرده است. سطح آموزش بالای مورد نیاز در بسیاری از صنایع خلاق، مشارکت را برای افراد بدون آموزش دانشگاهی یا مهارت‌های تخصصی دشوار می‌کند. عدم رسیدگی به این موضوعات، ممکن است موقعیت لندن را به عنوان یک مکان خلاق جهانی مورد تهدید قرار دهد.

نتیجه‌گیری

اهمیت اقتصادی حاصل از اقتصاد خلاق، کاملاً آشکار است. با این حال، تاثیرات گسترده تر را نمیتوان به سادگی توسط خروجی‌های اقتصادی اندازه‌گیری کرد. این یک مکانیسم برای بازسازی شهرها و پیشنهاد کار و شمول اجتماعی است. شرکت‌های خلاق عمدتاً بر مهارت‌ها و هنر تکیه می‌کنند، و سرمایه بر هستند. آنها در مناطق فضاهای صنعتی خالی و فضاهای کاری مقرون به صرفه، گسترش پیدا کرده‌اند. بر خلاف خدمات مالی و حرفه‌ای، آنها پذیرای صنعتگران و افرادی با مهارت‌های هنری و ایجاد مشارکت اجتماعی می‌باشند.

این مقاله، شامل اصول مفید برای کسانی است که به دنبال مقیاس بندی اقتصاد خلاق خود هستند. نقش دولت، تحریک توسعه اکوسیستم فرهنگی، به جای تلاش برای تحمیل توسعه از بالا به پایین است. تحقق آن مستلزم همکاری با موسسات هنری، فرهنگی و آموزشی می‌باشد. تشویق و تسهیل کل اکوسیستم لازم است، و ایجاد تعادل بین دارایی خلاق و فرهنگی موجود می‌تواند یک کاتالیزور در نظر گرفته شود. علاوه بر این، ترویج سرمایه‌گذاری و فعالیت از طریق چارچوب‌های قانونی، مشوق‌ها و حمایت‌ها به همان اندازه قابل توجه هستند. همه این موارد، می‌توانند شرایط لازم برای رشد یک اقتصاد خلاق را فراهم کنند.

مراجع

- [1] UNESCO and UNDP, Creative Economy Report 2013 Special Edition: Widening Local Development Pathways. <http://www.unesco.org/culture/pdf/creative-economy-report-2013.pdf>.
- [2] PGIM and The Economist Group, "Future cities: Driving growth through the creative economy". <http://creativecities.eiu.com/>
- [3] McKinsey&Company, McKinsey Global Institute report, Urban world: Mapping the economic power of cities. <http://www.mckinsey.com/global-themes/urbanization/urban-world-mapping-the-economic-power-of-cities>.
- [4] World Economic Forum, The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond. <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond>.
- [5] Otis College of Art and Design, 2014 Otis Report on the Creative Economy. http://www.otis.edu/sites/default/files/2015_Otis_Report_on_the_Creative_Economy_CA.pdf.
- [6] Gov.uk, Press release, "Creative industries worth almost £10 million an hour to economy". <https://www.gov.uk/government/news/creative-industries-worth-almost-10-million-an-hour-to-economy>, <http://www.thecreativeindustries.co.uk/uk-creative-overview/facts-and-figures>
- [7] Forbes, <http://www.forbes.com/sites/joelkotkin/2014/08/14/the-most-influential-cities-in-the-world/#77027be87370>.
- [8] PricewaterhouseCoopers, "Cities of opportunity 6 – London takes the top spot". <http://www.pwc.co.uk/industries/government-public-sector/insights/cities-of-opportunity-6-london-takes-the-top-spot.html>.
- [8] McKinsey&Company, "Building the creative economy: An interview with Richard Florida". <http://www.mckinsey.com/global-themes/urbanization/building-the-creative-economy-an-interview-with-richardflorida>.
- [10] UNESCO and UNDP, Creative Economy Report 2013 Special Edition: Widening Local Development Pathways. <http://www.unesco.org/culture/pdf/creative-economy-report-2013.pdf>.
- [11] The Atlantic, "The Death of the Artist – and the Birth of the Creative Entrepreneur". <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/01/the-death-of-the-artist-and-the-birth-of-the-creative-entrepreneur/383497/>.